

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 57/2016-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Alenou Zadákovou, Kováčska 245/32, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 181/2015 (pôvodne pod sp. zn. 8 C 146/2006) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 181/2015 (pôvodne pod sp. zn. 8 C 146/2006) porušené boli.

2. Okresnému súdu Michalovce prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 181/2015 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Michalovce povinný mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Okresný súd Michalove je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Aleny Zadákovej.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) na priet'ahy v označenom konaní pred Okresným súdom Michalovce (ďalej len „okresný súd“) začatom 19. septembra 2006, ktoré nie je skončené. Sťažovateľ žiadal vysloviť porušenie v záhlaví označených základných práv, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, priznať mu finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 € a trovy konania v sume 355,73 €.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril predseda okresného súdu, ktorý v liste z 19. apríla 2016 v podstate potvrdil neskončenie označenej veci, a to jednak z dôvodu chýbajúceho základného spisu pre postúpenie časti nároku v tomto spise na odvolací súd a jednak, že túto vylúčenú vec od 20. mája 2015 pojednáva nový zákonný sudca spolu s ostatnými 600 vecami, ktoré mu boli zároveň pridelené. Vzhľadom na tieto okolnosti podľa názoru predsedu súdu dĺžka konania sama osebe nevykazuje takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo potrebné konštatovať porušenie práva sťažovateľa na prejednanie veci v primeranej dobe.

3. Predseda súdu i sťažovateľ netrvali na ústnom pojednávaní v konaní pred ústavným súdom.

4. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 181/2015 (pôvodne sp. zn. 8 C 146/2006), ktoré nie je právoplatne skončené.

6. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie označených základných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. I. ÚS 32/2016).

7. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OPS povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

8. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej ne/primeranosti sa opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednáwanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, celkové konanie a procesnú aktivitu sťažovateľa a ostatných účastníkov konania, ako i správanie príslušných orgánov verejnej moci (príslušného súdu); do úvahy treba vziať aj to, čo je pre sťažovateľa v konaní jeho predmetom.

9. Prieťahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva, zakotvené v ústave i v dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe.

10. Vzhľadom na extrémnu dĺžku konania (takmer 10 rokov) ústavný súd vôbec nepovažoval za významné podrobne skúmať uvedené kritériá, pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dobu, lebo oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou (porov. rozhod. Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Medvedskiy v. Ukrajina z 20. 5. 2010, bod 75).

11. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v predmetnom konaní došlo (dochádza) k prieťahom, a teda že je ním zasiahnuté do ústavou zaručeného práva sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu konať v ďalšom období bez zbytočných prieťahov [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

13. Keďže tento preventívny prostriedok nie je spôsobilý priniesť nápravu uvedeného stavu, ústavný súd pristúpil k použitiu kompenzačného prostriedku nápravy, ktorým je priznanie primeraného finančného zadostučinenia v žiadanej sume 5 000 €, pričom sumu zaplatí okresný súd sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu (čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátkou pred ústavným súdom v sume 355,73 €, a ktoré jej zaplatí okresný súd v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 36 ods. 2, § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP); ide o odmenu za dva úkony vykonanej právnej služby podľa § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2016